

Wrocław 01.06.2018 r.

dr hab. Daria Milecka prof. ASP

Dziedzina: Sztuki **Plastyczne**

Dyscyplina: **Sztuki Piękne**

Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu

Wydział Malarstwa i Rzeźby

Decyzją Rady Wydziału Grafiki i Komunikacji Wizualnej UPA w Poznaniu z dnia
09.11.2018 r. zostałam powołana na recenzenta
we wszczętym przewodzie doktorskim w dziedzinie sztuk plastycznych,
w dyscyplinie artystycznej - sztuki piękne Pani mgr Maryny Mazur.

Ocena rozprawy doktorskiej oraz dorobku artystycznego.

mgr Maryny Mazur

**sporządzona w związku z wszczętym przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk
plastycznych,
w dyscyplinie - sztuki piękne.**

Do zlecenia zostały dołączone następujące dokumenty:

1. Praca doktorska pisemna.
2. Dokumentacja dzieła.
3. Dokumentacja osiągnięć artystycznych.
4. Portfolio prac.
5. Dokumenty formalne, ksero katalogów i materiałów prasowych.

Dane podstawowe

Mgr Maryna Mazur urodziła się w 1982 roku w Pińczowie. Studiowała w Instytucie Sztuk Pięknych Uniwersytetu Zielonogórskiego. Dyplom uzyskała w 2005 roku. Następnie rozpoczęła studia w Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu (obecnie Uniwersytet Artystyczny) na studiach stacjonarnych na kierunku grafika w specjalności grafika warsztatowa. Ukończyła je z wynikiem celującym w 2010 roku uzyskując tytuł magistra sztuki.

Po zakończeniu studiów w Zielonej Górze została zatrudniona w 2007 roku jako laborantka w Pracowni Druku Wklęsłego na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Zielonogórskiego. Wzorcowe zakończenie studiów w Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu (obecnie Uniwersytet Artystyczny) związane było z powierzeniem jej funkcji laborantki w Pracowni Druku Wklęsłego w uczelni poznańskiej.

1. Ocena autoreferatu i dzieła artystycznego

Osiągnięcie artystyczne wskazane jako dzieło w przewodzie doktorskim składa się z cyklu prac pod tytułem „Krata”, wykonanych w technikach graficznych (akwatinta i akwaforta drukowanych na kalce technicznej o wymiarach mieszczących się w przedziale od 95 do 195 cm). Drugi cykl to siedem grafik pod tytułem „Siatka” wykonany w technice druku wklęsłego. Następne sekwencje graficzne to prace pt. „Drzwi” oraz „Portret”. Dodatkowy cykl stanowią trzy obrazy olejne pt. „Roleta” o wymiarach 130 na 80 cm. Całość dopełnia reliefowa praca pt. „Teren prywatny”.

Prezentowane prace budują spójną całość, dopełniają się wzajemnie zarówno na poziomie wizualnym, jak i narracyjnym. Ekspozycja dopasowana jest do wnętrza galerii. Poszczególne sekwencje obrazów, które wyodrębnia autorka, są wpasowane w strukturę przestrzenną miejsca prezentacji. Działaniom artystycznym towarzyszy praca pisemna stanowiąca wyjaśnienie teoretyczne dla zrealizowanych prac zatytułowana „Teren prywatny”. Zarówno pracę artystyczną, jak i pisemną autorka dzieli na przestrzeń publiczną, półprywatną oraz prywatną, co stanowi logiczny zabieg umożliwiający wykazanie odrębności i specyfiki, tego, co nazywa terenem prywatnym.

Praca Maryny Mazur rozpoczyna się metodycznie, od nakreślenia pojęć ogólnych. Pierwszą z nich jest kategoria przestrzeni, jedna z elementarnych kategorii świata ludzkiego, a nawet znacznie szerszych, dotyczy ona wszystkich istot żyjących. Obszar badawczy jest ogromny i podzielony pomiędzy różne dyscypliny naukowe. Autorka analizowanej rozprawy doktorskiej doskonale zdaje sobie sprawę z wielości ujęć i metodologii badawczych. Rzetelnie wyjaśnia swoje pole badawcze z perspektywy własnej świadomości estetycznej, preferencji artystycznych oraz działań twórczych. Wyraźnie podkreśla, że badany obszar jest konsekwencją jej działań artystycznych. Metodologia badań oparta jest na poznaniu wzrokowym, co w kontekście sztuki jest jak najbardziej uzasadnione. Każda forma badawcza jest skażona wstępnymi założeniami, być może właśnie sztuka potrafi stworzyć metody oglądu świata, w taki sposób, jaki niedostępny jest naukom teoretycznym – tak sugeruje autorka. Egzemplifikacją rozważań teoretycznych są wszystkie prace wliczane do dzieła artystycznego wskazane w pracy doktorskiej.

W pracy pisemnej autorka definiuje pojęcie antynomii prywatne/publiczne. Odwołuje się do tradycji europejskich, jak i wschodnich. Wykazuje się znajomością myśli społecznej od Georga Simmle'a, poprzez Jacqua Ranciere do Michela Foucault. Zna teorie dotyczące programowania ciała i celowego wywoływania zachowań ludzkich w strukturze społecznej. Fascynuje ją komunikacja wizualna w przestrzeni miejskiej, a dokładniej, świadome prowokacje poprzez działania artystyczne. Dowodem jest praca pt. „Album publiczny” ujawniająca intymne zdjęcia z portali społecznościowych na billboardach miejskich. Praca wykonana była jako wizualizacja i stanowiła część jej refleksji nad granicami prywatności. Prace współczesnych artystów realizowane w odniesieniu do kategorii przestrzeni znajdującej się najbliżej człowieka, a w szczególności prace prof. Jarosława Kozłowskiego, fascynują autorkę i wzmacniają jej dociekliwość. Rodzaj napięcia, jaki wytwarza się pomiędzy indywidualnym odczuciem człowieka a sugerowaną funkcją obiektu staje się inspiracją dla cyklu prac graficznych pt. „Wszystko jest w porządku, a także na odwrót”. Realizacje wcześniejsze oraz te, które nie są wliczane do prac wskazanych jako dzieło artystyczne w przewodzie doktorskim, stanowią uzupełnienie i przedpole dla bardziej ekstremalnych postaw widocznych w prezentacji doktorskiej.

Ogląd prac z cyklu „Krata”, „Siatka”, „Roleta” wywołuje szereg skojarzeń. Możliwości interpretacyjnych jest wiele. Prace można odczytać na różnych poziomach.

Można w nich zobaczyć kondycję współczesnego pokolenia, ich relacje z otoczeniem, stosunek do świata i samego siebie. Można też zapytać o sztukę i jej rozumienie, które implicytywnie zawsze zawarte jest w dziele.

O jakiej rzeczywistości chce nam powiedzieć autorka tak skrzętnie zakrywając, wszystko, co widzialne za nieprzejrzywą roletą, za siatką, kratą, odwracając się do nas plecami (seria graficznych portretów), czy ostatecznie zakazując wstępu poprzez groźny, ostry w sensie dosłownym, obraz z blachy? Co chce uchronić przed niewłaściwym spojrzeniem? Dlaczego nie zaprasza do środka, ale operuje symbolami zakazującymi wstęp? Co kryje się za siatką? Za szczelną roletą? Odpowiedzi są zawarte zarówno w pracach, jak i w tekście, chociaż nie zawsze są udzielone bezpośrednio. Być może Maryna Mazur swoimi pracami powtarza odwieczną mantrę sztuki: obraz jest tajemnicą, obraz jest fenomenem, a jego wyjaśnienie jest złożone i trudne, a może wręcz niemożliwe. Obraz przynależy do innego świata niż jego materialna manifestacja. Związany jest z wieloma procesami wewnętrznymi, które dotyczą zarówno twórcy, jak i odbiorcy. Przedstawiciel abstrakcji filozoficznej Josef Kosuth pisał: „Sztuka jest zawsze używana do ukrycia sztuki”. Poznanie nie jest powszechnie dostępne, wymaga nie tylko wiedzy, odpowiedniego stanu ducha, ale również sporego wysiłku i znalezienia wieku kluczy, poznania kodów i znajomości szyfrów. Zejście w głąb, za kratę i tak musi dokonać się indywidualnie, samotnie i samodzielnie. Wiedziało o tym wielu twórców, ale wiedza z głębin świadomości jest trudna w przekazie, szczególnie dla tych, którzy zostają na powierzchni. Może nawet niemożliwa. Dlatego czasami lepiej postawić kratę. Tak interpretuję fragment wypowiedzi autorki dotyczący własnej pracy *„W pomieszczeniu znajduje się jeszcze jeden istotny element: leżący na podłodze kokon uwity z płataniny drutu pochodzącego ze zużytej siatki ogrodzeniowej. Materiał, z którego jest zrobiony, odwołuje się do tego, co na zewnątrz (płot, ogrodzenie), ale już sama forma – do tego, czego nie można odkryć, pojąć, zrozumieć. Tego, co na zawsze pozostanie tajemnicą.”* [s. 43 pracy doktorskiej].

Niemniej istnieje szansa na prawdziwe poznanie. Dla dociekliwych, zawsze znajdzie się szczelina, wyłom, „ucho igielne”, które umożliwi wędrówkę do wnętrza. Pod warunkiem wykazania chęci, ale bez gwarancji powrotu, bez obietnicy znalezienia złotego runa. Dla jednych „syreni śpiew”, zwodnicze manowce, dla innych rajską jabłoń, najczystsza kraina. Mówi o tym nie wprost fragment: *„Obszaru prywatnego nie da się jednakże dostąpić „z ulicy”, bez zaproszenia czy zgody. Prywatność można bardzo łatwo zniszczyć.”* [s. 43 j.w.],

mówią o tym wszystkie prace z cyklu: „Siatka”, „Krata”, zasłonięte „Rolety” i odwrócone do nas tyłem postaci.

Użyte rekwizyty ze świata wizualnego, to nie symbole, to emanacje przejścia do innego świata. Sztuka dla autorki to wehikuł, o czym informuje: *„Dlatego sztuka – jako jedyna w swoim rodzaju praktyka z pogranicza tego, co osobistej publicznej, na styku przeżyć indywidualnych i społecznych – jest jednym z nielicznych narzędzi pozwalających człowiekowi na doświadczenie i udzielenie innym swojej prywatnej przestrzeni”* [s. 43 j.w.]. Sztuka pojmowana jako wehikuł, przekaznik to koncepcja sięgająca korzeni sztuki, wychodzących z rytuałów, świadomości religijnej i metafizycznej. Prace artystki zawierają w sobie bardzo mocno akcentowany rygor. Ale nie jest to tylko rygor formalny. Rygor również sięga do odległych wieków, gdzie związany był z zasadą. Zasada dla starożytnych systemów była nie tylko formalnym wyznacznikiem, ale również ontologicznym, o czym często się zapomina. Obserwacja miejsc publicznych i prywatnych to pretekst, przekaznik. Celem właściwym jest poznanie, rozumiane nie jako przekaz informacyjny, prosty komunikat, ale jako inicjacja. Tak odczytuję zawartą apriorycznie koncepcję sztuki, prześwitującą w obrazach. Wskazówkami były również liczne fascynacje artystyczne autorki wskazane w pracy pisemnej.

2. Ocena działalności artystycznej/ dorobku twórczego

Prace artystki można było oglądać w wielu galeriach. Po dyplomie zaprezentowała 9 wystaw indywidualnych oraz 41 pokazów na wystawach zbiorowych w kraju i za granicą (pełny wykaz w dokumentacji). Wystawy organizowane były w znaczących galeriach, towarzyszyły im katalogi publikujące prace artystki. O jakości dorobku zaświadczały liczne nagrody, wyróżnienia, nominacje. W 2011 roku była to nagroda rektora Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie na 7 Biennale Grafiki Studenckiej oraz w 2012 roku na 8 Triennale Grafiki. Konsekwencją nagród było zaproszenie do Międzynarodowego Triennale Grafiki w Wiedniu w 2013 roku. Autorka zaproszona była do znaczącej wystawy pt. „10 lat minęło... Najlepsze dyplomy 2004-2014”. W 2007 roku była stypendystką Uniwersytetu w Knoxville w Stanach Zjednoczonych, a w 2008 roku uzyskała nominacje do stypendium im. Tadeusza Kulisiewicza.

Konkluzja

Analiza rozprawy doktorskiej oraz dorobku artystycznego pani Maryny Mazur dowodzi, iż jej postawa jest konsekwentnym i twórczym procesem artystycznym. Autorka w sposób świadomy i rzetelny określiła swoje pole badawcze, czego wynikiem są prace o wysokim poziomie artystycznym. Spójna kolekcja prac wykonanych ze znajomością sztuki technik graficznych i malarskich dowodzi oryginalności wypowiedzi artystycznej. Zaświadcza również o wysokiej kulturze estetycznej i rozległej wiedzy o sztuce. Koncepcja sztuki zawarta implicytywnie w dziele artystycznym jest gwarantem prawdziwego poznania twórczego oraz wyznacznikiem dalszego rozwoju.

Biorąc pod uwagę zaangażowanie w sztukę, jej upowszechnianie oraz nowatorskie propozycje twórcze ugruntowane w świadomym wyborze zagadnień, w pełni popieram wnioski Rady Wydziału o nadanie pani Marynie Mazur stopnia doktora w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuk pięknych.

dr hab. Daria Milecka
prof. Akademii Sztuk Pięknych
we Wrocławiu